

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ДЕЙНОСТТА НА НИПА ЗА 2021 г.

В настоящия доклад са представени предприетите мерки за изпълнение на оперативните цели, заложи в Програмата за дейността на Националния институт за помирение и арбитраж (НИПА) през 2021 г.

Националният институт за помирение и арбитраж (НИПА) участва в изпълнението на бюджетна програма 1500.02.01 „Осигуряване на подходящи условия на труд” по програмния бюджет на МТСП. В съответствие с утвърдените от Надзорния съвет Стратегия за развитие на НИПА 2021-2023 г. и Програма за дейността на НИПА за 2021 г. (приета на заседание на НС от м. септември 2020 г.), за постигане на стратегическата цел на Института – „Развитие на възможностите на НИПА за съдействие на социалните партньори, на работодателите и на работниците и служителите за предотвратяване и ограничаване на колективните трудови конфликти, уреждане на колективните трудови спорове и усъвършенстване на колективното трудово договаряне“, от началото на 2021 г. са осъществени следните дейности:

За постигане на Оперативна цел 1: „Изпълнение на предвидените в ЗУКТС функции на НИПА в процеса на извънсъдебното уреждане на колективни трудови спорове (КТС)“, са изпълнени дейностите по Мярка 1. Съдействие на страните по колективен трудов спор за уреждането му чрез провеждане процедури по посредничество от НИПА в изпълнение на чл.4, ал.1 ЗУКТС. През отчетния период в Националният институт за помирение и арбитраж не е постъпвало искане за провеждане на процедура по посредничество. По постъпило искане за съдействие от НИПА през м. декември 2020 г. чрез посредничество е открита процедура по посредничество в структуроопределящо транспортно общинско предприятие в гр. Варна, определен е посредник и с негова помощ страните по колективния трудов спор са постигнали споразумение за неговото уреждане, с което са предотвратени ефективни стачни действия, които биха могли да доведат до загуба на доходи и пропуснати ползи от неосъществена транспортна обществена услуга и косвени ефекти в размер на над 300,000 лева дневно по приблизителна експертна оценка. Факт е, че това е второ успешно посредничество в предприятието, което свидетелства за това, че вероятността за търсене на съдействие от НИПА след успешно уреден колективен трудов спор, при възникване на нов такъв, нараства. По Мярка 2 и Мярка 3 „Уреждане на колективни трудови спорове чрез арбитражни производства от НИПА“ в изпълнение на чл.4, ал.1 и чл.14, ал.3 ЗУКТС през отчетния период в Националният институт за помирение и арбитраж не е постъпвало искане за провеждане на процедура по доброволен арбитраж, или такъв по смисъла на чл.14, ал.3 ЗУКТС. Дейностите по Мярка 4. „Създаване на електронен модул на интернет страницата на НИПА с възможности за подаване онлайн на искане за

посредничество и за арбитраж“ са изпълнени. Разработени са електронни образци на искания за посредничество и арбитраж от НИПА на интернет страницата на института за попълване онлайн и автоматизирано изпращане от страни по възникнал колективен трудов спор. Проведени са функционални тестове и предстои официалното им публикуване и представяне пред социалните партньори и заинтересовани лица.

За постигане на Оперативна цел 2 „Надграждане и развитие на информационния ресурс в помощ на колективното трудово договаряне на основа на интегрираната база от данни за КТД и КТС на НИПА“ са изпълнени предвидените дейности. За отчетния период в интегрираната база от данни на НИПА е въведена информацията от вписаните в ИА „ГИТ“ колективни трудови договори и споразумения за държавния служител, както и данни за възникнали колективни трудови спорове. За периода 01.01.2021-31.12.2021 г. са въведени данни за 1 060 колективни трудови договора и 257 анекса към тях.

Информацията е обработена и резултатите от анализа са публикувани като текст, таблици и графики на интернет страницата на Института, вкл. по тримесечни периоди. Разработени са анализи на информацията за колективните трудови договори и колективните трудови спорове на основата на създадения информационен ресурс, усъвършенстване на аналитичните справки и подобряване на структурата на информацията.

Създадени са усъвършенствани типови ключови аналитични справки, които позволяват генерирането на по-широк кръг информация за отделни показатели, представящи договореностите между страните по КТД. На тяхна основа е разработен, одобрен от Надзорния съвет и публикуван на интернет страницата на НИПА Годишен доклад за колективните трудови договори в Република България за 2020 г. На основата на разработения Доклад за колективните трудови спорове (КТС) в България, регистрирани от НИПА в периода 2020-2010 г. е публикувана информация на сайта на НИПА. Информацията представя броя на КТС, тяхната структура по икономически сектори (обществен/частен), икономически дейности, големина на предприятията, брой проведени стачки и др. Данните са генерирани от интегрираната база от данни на НИПА за КТД и КТС, която има за цел обезпечаване на информационните нужди при прилагане на мерки и политики в сферата на индустриалните отношения.

Създадени са справочни електронни модули с онлайн информация в реално време на интернет страницата на НИПА, вкл. и Ръководства за потребители за тяхното използване, за търсене на действащ колективен трудов договор по ЕИК на предприятие; за сключени колективни трудови договори и анекси към тях за произволен времеви период след 01.01.2010 г.; за действащите колективни трудови договори и наетите лица, за които те са в сила, към произволна дата след 01.01.2009 г., съдържаща данни за разпределението на колективните трудови договори по икономически дейности, икономически сектори (обществен/частен), големина на предприятията, статистически райони, административни области и общини. За разработените и въведени в действие справочни модули НИПА

получи грамота в конкурса „Добри практики“ на Института за публична администрация в категорията „Технологични решения за открито управление и административно обслужване“ през 2021 г.

През ч. август 2021 г. НИПА, с помощта на МТСП, кандидатства с проектен фиш за разработка и финансиране на проект „Мигриране на интегрирана база данни за КТД и КТС към SQL сървър в Държавен хибриден частен облак. Основна цел на проекта е непрекъснатото натрупване и надеждното съхранение на нарастващия масив от данни, които са основа за предоставяне на информация на социалните партньори, държавните органи, европейски институции и заинтересовани лица при прилагането на политики и мерки в сферата на индустриалните отношения. Специфичните цели на проекта включват актуализация на показателите, по които се обработва информацията от КТД и КТС с оглед възможностите на SQL сървъра и начините за обработка на данните, както и нови възможности за генериране на справки, основани на обработените данни, и тяхната визуализация. Очакваните резултати са подобряване на изпълнението на функцията на НИПА да осигурява информационен ресурс за КТД и КТС и развитие и обогатяване на възможностите за предоставяне на публична информация за процеса на колективно трудово договаряне и уреждане на колективните трудови спорове чрез интернет страницата на НИПА. Проектът е предложен за включване в нова Пътна карта за развитие на електронното управление в Република България за периода 2022-2025 г. от Държавната агенция за електронно управление.

За постигане на Оперативна цел 3 „Повишаване на ефективността от сътрудничеството между НИПА и социалните партньори“ са организирани и проведени съвместни мероприятия между НИПА и представители и организации на социалните партньори, на които са представени извънсъдебните способности за разрешаване на колективни трудови спорове – посредничество и арбитраж от НИПА, както и възможностите на онлайн базата данни на НИПА за колективни трудови договори. Пред участниците са представени и разработените справочни модули на интернет страницата на НИПА. Участието на представители на социалните партньори в програмата за популяризация на дейността на НИПА е изпълнено частично поради наложените ограничения, предвидени в мерките срещу разпространението на COVID 19. Взаимен обмен на информация между НИПА и организациите на социалните партньори се осъществяваше дистанционно и чрез интернет страница на НИПА.

За постигане на Оперативна цел 4 „Развитие на координацията и съвместното сътрудничество с държавните институции и органи при изпълнение на политиката на МТСП в областта на трудовите отношения, в съответствие със Стратегическия и оперативния план на МТСП“ е проведена среща с ръководството на ИА „ГИТ“ за запознаване с възможностите на разработените справочни модули за КТД на интернет страницата на НИПА. Дистанционният обмен на информация с ИА „ГИТ“, в изпълнение на политиката по електронно управление на МТСП, през отчетния период е постоянен и функционален. Регулярно се осигурява и информация от структурите на АЗ чрез предоставени месечни справки за получени уведомления за масови уволнения. Във връзка с

доклад за прогреса по изпълнението и постигнато съответствие по приетите разпоредби, принадлежащи към тематичната група „Трудови права“ в Мониторинга на изпълнението на Европейската социална харта НИПА предостави становище на МТСП рамките на своята компетентност по Член 6 §3 – Право на колективно договаряне – Помирение и арбитраж и по Член 6 §4 – Право на колективно договаряне – Колективни действия, както и подпомогна с информация и материали работата на РГ за оценка на необходимостта и евентуалните ползи от ратификацията на Конвенция 154 на МОТ за насърчаване на социалния диалог и колективното трудово договаряне.

Затруднено бе постигането на Оперативна цел 5 „Разширяване на сътрудничеството на НИПА с международни организации и сродни европейски институции.“. Прилагането на противоепидемичните мерки, както и мерките прилагани в Европейския съюз, държавите от Европейското икономическо пространство и Швейцария ограничиха възможностите за международно сътрудничество. Въпреки това е проведена онлайн среща на Мрежата от институции за мирно уреждане на трудови спорове, в рамките на проект на Европейския съюз, изпълняван от Международната организация на труда – „Система за доброволно уреждане на трудови спорове от Западните Балкани“, посветена на „Влиянието на пандемията от Ковид-19 върху разрешаването на спорове в Западните Балкани“. През м. октомври 2021 г. се състоя присъствена среща на Мрежата в Белград, Република Сърбия, на която бяха дискутирани и приети показатели на разработения инструмент за сравнителен анализ на ефективността на способите за доброволно уреждане на трудови спорове от институциите/агенциите от България, Румъния, Северна Македония, Сърбия, Албания, Босна и Херцеговина. На проведените дискусии, целящи подобряване на институциите за мирно уреждане на трудови спорове в Западните Балкани чрез рамка за сравнителен анализ на ефективността и системите за управление на казуси от страна на НИПА бе изнесена презентация на тема „Разходи и ползи при превенцията на трудови спорове“. Обсъдени бяха някои от проблемите, с които са се сблъскали агенциите по време на изпълнението на дейностите си в условията на пандемия, както и добрите практики, възникнали в резултат от нея.

НИПА прие предложението за дългосрочно сътрудничество от изпълнителния директор на Европейската фондация за подобряване на условията на живот и труд (Eurofound) – г-н Ивайло Калфин при реализация на проект за създаването и поддържането на база данни за колективните трудови договори в ЕС. В резултат на изградената база данни на НИПА, България е включена в пилотната фаза на проекта, в рамките на която бе проведена онлайн среща относно методологията на набиране на информация за колективните трудови договори. Институтът ще бъде полезен за изграждането на база от данни за КТД на равнище ЕС, особено по отношение на договорените минимални възнаграждения между работодатели и представители на работниците и служителите в колективните трудови договори.

НИПА е единствената институция, чиято дейност и функции е посочена в доклада на Държавния департамент на САЩ за инвестиционния климат в България за 2021 г. в раздел 11 „Политики и практики на пазара на труда“, тъй

като наличието на адекватни механизми за уреждане на колективните трудови спорове между работодатели и работници и служители е неизменна част от качеството на инвестиционната среда.

За постигане на Оперативна цел 6 „Повишаване на информираността на социалните партньори и обществото за дейността на НИПА“ са изпълнени предвидените дейности чрез комуникация от дистанция и публикуване на информация на интернет страницата на НИПА. Поради наложените ограничения, предвидени в мерките срещу разпространението на COVID 19, дейностите от Програмата за популяризация на дейността на НИПА не бе възможно да бъдат осъществени в цялост, и са отложени за 2022 г.

За постигане на Оперативна цел 7 „Развитие на административния капацитет на служителите на НИПА“ служители на Института са включени в дистанционните обучения, организирани от Института за публична администрация и Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи към МТСП. През 2021 г. НИПА получи грамота за постигнати високи резултати за участие в рейтинга на уещите администрации на Института за публична администрация.

През 2021 г. Надзорният съвет на НИПА проведе четири редовни заседания, от които 2 присъствено и 2 онлайн, с използване на видео-конферентна връзка предвид наложените противоепидемични мерки. Обсъдени са общо 20 въпроса, включени в дневния ред на заседанията, по които са взети съответните решения. При провеждането на заседанията са спазени изискванията за наличие на кворум и за присъствието на поне един представител от трите различни квоти на социалните партньори – на държавата, на представителните организации на работодателите и на работниците и служителите.

Изпълнението на Програмата за дейността на НИПА, разработена и утвърдена от НС на Института през есента на 2020 г., среща разбираеми трудности в условията на извънредна епидемична обстановка и наложените мерки за предотвратяване на разпространението на КОВИД-19. В съответствие с реалностите, усилията на НИПА бяха насочени към реализация на възможната дигитализация на дейностите, осъществявани от НИПА в областта на информационните системи за КТД и КТС.

11.3.2022 г

X

/п/

Владимир Бояджиев
Директор
Signed by: Vladimir Georgiev Boyadiev